

ІННОВАЦІЙНИЙ МОНІТОРИНГ У ПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

© Поліщук Д.А., 2007

Розглядаються особливості формування системи інноваційного моніторингу як одного з найважливіших завдань українських підприємств та як частини інноваційної політики держави. Визначаються можливості формування інноваційного простору підприємства.

Ключові слова: інноваційний моніторинг, промислове підприємство, інноваційний простір.

The particularity of formation of the innovation monitoring system as a major task of Ukraine's enterprises and part of innovative policy of the country are defined. Possibilities of forming of innovative space of enterprise are described.

Keywords: innovative monitoring, industrial enterprise, innovative space.

Постановка проблеми

Визначальною рисою ринкових відносин, що важко формувались в державах, утворених на постадянській території, є те, що будь-яке підприємство, незалежно від форми власності, стає економічно та юридично незалежним. Таке становище підприємства як суб'єкта ринкових відносин змушує його багато в чому по-іншому розглядати проблеми управління своїм розвитком. Сьогодні відбувається об'єктивне зростання ролі впроваджуваних у виробництво нововведень і ваги таких функцій управління, як облік, аналіз, планування й контроль з одночасним переосмисленням їхніх завдань, наповненням їх новим змістом. Проблему можна поставити ширше – розкривати можливості науки, техніки, виробництва, породжувати, оцінювати й осмислювати науково-технічні досягнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Спочатку конкретизуємо деякі поняття й терміни – наприклад, “моніторинг”, “інновація” – стосовно аналізу промислового виробництва, що потрібні нам для пояснення наших підходів загалом до аналізованого питання.

Подамо одне з останніх визначень: “Моніторинг – систематичне зіставлення справжнього становища фірми, організації з бажаним” [4, с. 199].

Моніторинг як метод наукового дослідження вперше з'явився в наукових працях, пов'язаних безпосередньо з вивченням живої природи. Останнім часом цей метод намагаються об'єднати з іншою методологією пізнання біологічних явищ – теорією функціональної системи, яку сформулював у 1935 р. П.К.Анохін. До того ж уже були спроби використовувати її під час дослідження економічних систем. Основне в ній: результат як стрижневий чинник механізму виникнення мети поведінки, апарат прогнозування, поточний контроль за принципом зворотного зв'язку – тобто все основне, що необхідне для побудови й пояснення цілісного механізму перебігу виробництва. Спільність процесів управління в системах живої природи й технічних системах дає змогу уподібнити виробничу або господарську організацію замкненій системі автоматичного регулювання [2, с. 147].

Постановка цілей

Потреба регулювати перебіг виробництва зумовлена тим, що на керовані об'єкти економічних систем, крім управлінських впливів, діють чинники, які не піддаються попередній регламентації (впливу) і спрямовані на порушення чіткого функціонування системи. Відхилення

фактичного стану справ від запланованого, які виникають, або неузгодженість, необхідно регулювати. Зворотний зв'язок має бути негативним.

Виклад основного матеріалу

Такий делікатний процес, як інноваційний, у непередбачуваних умовах перехідної економіки особливо потребує регулювання – управління – моніторингу.

Тоді з'являється бажання подати сам виробничий процес в агрегованому вигляді (рис.1). При цьому виробничий процес є, наслідуючи тернарну мову описання А.І. Уємова, сукупністю трьох складників: самого процесу, його властивостей й відношення. Принагідно відзначимо одну істотну особливість: під час конкретного дослідження будь-якої реальної системи в ході аналізу, моделювання й розрахунків вважаємо її умовно замкненою. У природі, як відомо, не існує цілком замкнених систем. Іншими словами, відповідно до другого правила термодинаміки, замкнені системи – це системи, що саморуйнуються. Після закінчення експерименту система відкривається, і тоді враховують усі зовнішні впливи.

Пропоновані нині визначення поняття “інновація” не можуть претендувати на вичерпне пояснення цього процесу. Наприклад:

“Інновація, нововведення: впровадження нових форм організації праці й управління, що охоплює не тільки окреме підприємство, а й їхню сукупність, галузь”;

“... інновація розглядається як процес і як результат діяльності” [3].

Зазначимо, що наведені визначення інновації не цілком відповідають духові часу, коли коштом здійснених нововведень досягають не просто результату й переходу до нової форми, а має відбутися перехід до принципово нової технології, яка здатна породити наступну, ще досконалішу. Треба пам'ятати, що якщо раніше держава в централізованому порядку здійснювала інноваційну політику й на певних напрямках досягала великих успіхів, то сьогодні діють антистимули інноваційної діяльності: інфляція, дефіцит державного бюджету, розірвання господарських зв'язків, вплив кадрів зі сфери НДДКР тощо.

Внаслідок цього підприємство залишається практично сам на сам із цим складним процесом, і якщо воно турбується про своє майбутнє, то зобов'язане здійснювати обґрунтовану інноваційну політику в умовах переходу до ринку й скорочення витрат на НДДКР. У цих умовах значним джерелом фінансування нереалізованих нововведень можуть бути комерційні структури. З огляду на роки запізнення, на які випали економічні проби й вибори політичних орієнтирів, варто говорити не просто про інновації, а про радикальні інновації. На етапі радикальної інновації необхідне здійснення моніторингу, що дає змогу успішно пройти період впровадження, дослідження фактичних та економіко-соціальних наслідків, аналіз ефективності впровадження (рис. 2).

Механізм управління інноваційною діяльністю базується на економіко-соціологічній й інформаційній діагностиці проекту, що забезпечує проходження інновації за стадіями циклу: задум, впровадження, дія.

На етапі задуму радикальної інновації здійснюють економіко-соціологічну діагностику об'єкта для отримання достовірної інформації, що дає змогу визначити стан об'єкта, якість інноваційного середовища та інноваційного потенціалу, ступінь готовності до впровадження інновації. Мета ж завжди залишається одна – вихід на вищий рівень впровадження інновації, тобто інновації мають породжувати інновації. Інноваційний простір підприємства визначається можливістю персоналу сприймати й реалізовувати певну інновацію і містить три складники:

інноваційні потенціали, що передбачають особисті й ділові якості керівників, фахову та економічну підготовку, фахові досягнення (авторські посвідчення, винаходи тощо), матеріально-технічне й фінансове забезпечення;

інноваційне середовище – як внутрішнє, що сприяє вияву ініціативи для здійснення інноваційного процесу, так і зовнішнє (можливості державної підтримки, бажання участі комерційних структур, зрілість законодавчої системи тощо);

інформаційне забезпечення для оцінки впроваджуваних проектів – програмні засоби, математичне забезпечення, засоби реалізації.

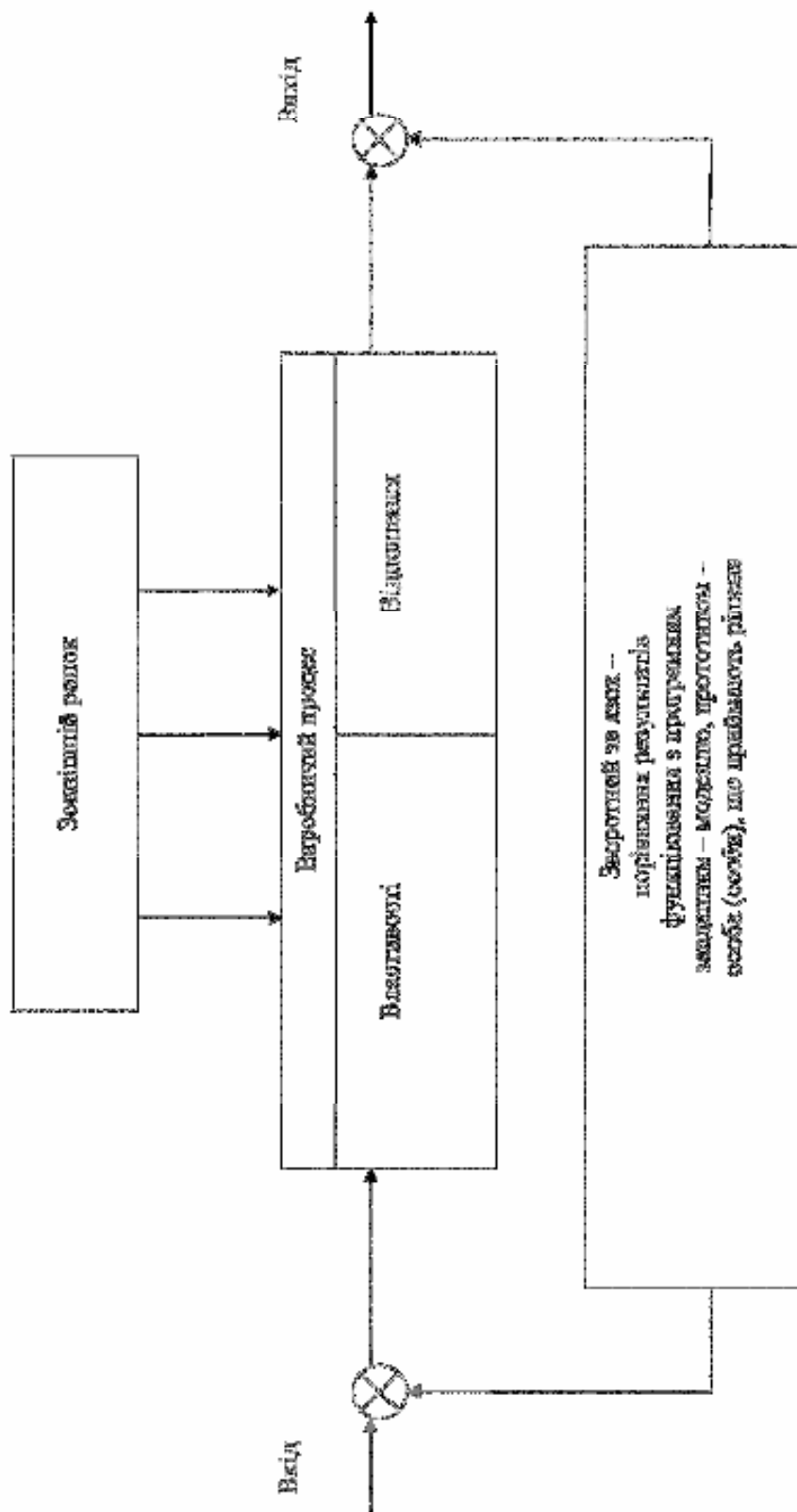

Рис. 2. Виробничий процес як систему інформаційного розроблення

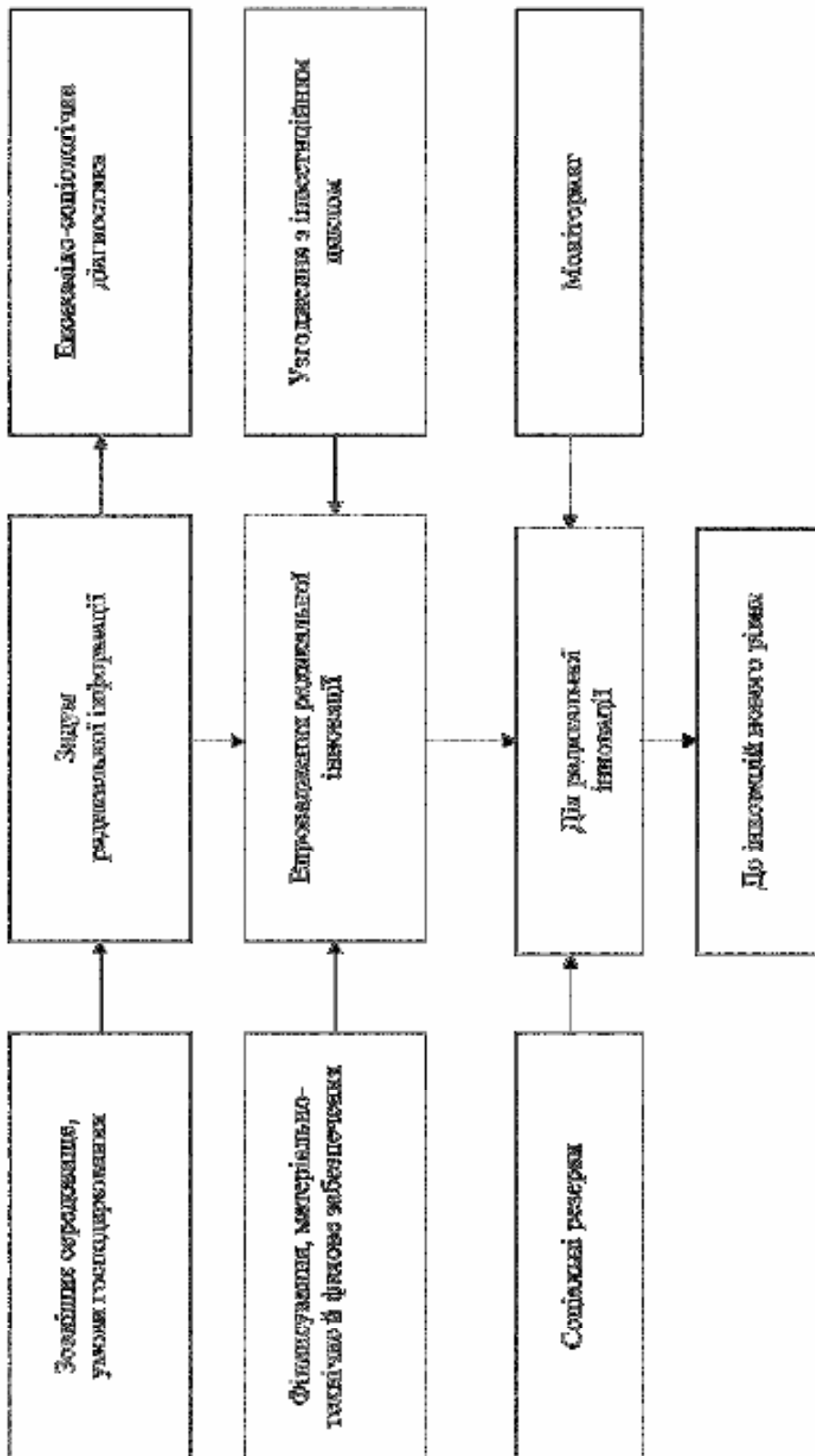

Рис. 2. Алгоритм управління інвестиційним бізнесом

Висновки

Отже, інноваційний моніторинг у промисловому виробництві є не що інше, як забезпечення стабільного процесу виробництва на циклічно оновлюваній базі із виходом на вищий рівень, що містить у собі ресурс для переходу на наступний.

Параметр “усталеність” визначає процес виробництва як кібернетичну систему, що допускає наявність зворотного зв'язку, відстежування процесу відповідно до програми (моделі, прототипу, макета, взірця).

Перспективи подальших досліджень

У промисловому виробництві формуються лише певні засади інноваційного моніторингу. Але прискорення впровадження інновацій у практику суб'єктів господарювання зумовлює необхідність поглиблення і розширення досліджень у цьому напрямі.

1. Запоточний І. В., Захарченко В. І. *Державне регулювання регіональної економіки*. – Харків: Одіссей. – 2003. – 592 с. 2. Захарченко В.І. *Экономический механизм процесса нововведений*. – Одесса: ИРЭНТ и Т. – 1999. – 200 с. 3. *Інноваційна політика України. Виклад проекту концепції // Вісник НАН України*. – 1997. – №9–10. – С. 3 – 15; 4. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. *Современный экономический словарь*. – М.: ИНФРА. – 1996.

УДК 336.658

Р.О. Мірошник, О.П. Просович

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра менеджменту організацій

ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ

© Мірошник Р.О., Просович О.П., 2007

Обґрунтовано необхідність інноваційної діяльності на підприємстві. Визначено основні фактори, що впливають на інноваційну активність організації. Зосереджено увагу на проблемах інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності. Приділена увага венчурному бізнесу та питанням розроблення і впровадження інноваційної стратегії організації.

Ключові слова: інноваційна діяльність, активізація інноваційної діяльності, інноваційна інфраструктура, венчурний бізнес, інвестиційні ресурси.

Necessity of conducting of innovative activity on an enterprise is grounded. The basic factors which influence on innovative activity of organization are definite. Attention is concentrated on the problems of the investment providing of innovative activity. Attention is spared to venture business and questions of development and introduction of innovative strategy of organization.

Key words: innovative activity, activation of the innovative activity, innovative infrastructure, venture business, investment resources.

Постановка проблеми

Для сучасної світової економіки характерний перехід до інноваційного типу розвитку, який базується на використанні принципово нових прогресивних технологій, орієнтації на випуск високотехнологічної продукції, застосуванні ефективних управлінських рішень в інноваційній діяльності.

Наближення економіки України до сучасних світових стандартів неможливе без її трансформації, що зумовлює здійснення активної господарської політики: здійснення прогресивних